

شهر - منطقه های جهانی

نویسنده : آلن جان اسکات

مترجم : پانته آ لطفی کاظمی

اسکات، آلن جان، ۱۹۳۸ - م.

Scott, Allen John

شهر-منطقه های جهانی / آلن جی اسکات: مترجم پانته آ لطفی کاظمی.-
تهران: شرکت پردازش و برنامه ریزی شهری، ۱۳۸۳.
ص. ۳۸

ISBN : 964-7943-34-2

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

این کتاب ترجمه بخشی از کتاب - "Global- City- Regions: Trends, Theory , Policy (2001) است.

۱. شهرهای بزرگ، ۲. شهرها و شهرستانها - توسعه، ۳. جهانی شدن، الف.
لطفی کاظمی، پانته آ، ۱۳۵۲ - ، مترجم ، ب. شرکت پردازش و برنامه ریزی شهری.
ج. عنوان.

۳۰۷/۷۶۴

ش ۹/هالف/HT۲۳۰

۱۳۸۳

۸۳-۲۵۸۳۸

کتابخانه ملی ایران

شرکت پردازش و برنامه ریزی شهری (وابسته به شهرداری تهران)

تهران - خیابان موحّد دانش (اقدسیه) تقاطع بدیعی - شماره ۴۰

صندوق پستی ۱۹۵۷۵-۵۹۷، تلفن ۲۲۹۶۹۶۹ فاکس ۲۲۹۵۸۹۸

info@tehran-gis.com

WWW.tehran-gis.com

نام اثر: شهر- منطقه های جهانی

نام اثر به زبان اصلی: Global City- Regions

مترجم: پانته آ لطفی کاظمی

تایپ: زهرا جلالی و فرزانه جلالی

ناشر: شرکت پردازش و برنامه ریزی شهری (وابسته به شهرداری تهران)

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول، بهار ۸۴

چاپ و صحافی: آرنک

قیمت: ۲۸۵۰۰ ریال

شابک: ۹۶۴-۷۹۴۳-۳۴-۲

کلیه حقوق چاپ برای شرکت پردازش و برنامه ریزی شهر تهران محفوظ است.

فهرست مطالب

عنوان	شماره صفحه
-------	------------

سخن ناشر

مقدمه

"آلن جی اسکات"

بخش اول : بحثهای آغازین

فصل اول : شهر - منطقه های جهانی

"آلن جی اسکات ، جان انگلو ، ادوارد لوجا و مایکل ، ستورپر"

بخش دوم : سؤالات عملی در مورد جهانی شدن و توسعه شهر - منطقه ها : (سه سخنرانی عمومی)

فصل دوم : چگونه می توان رفاه را از اقتصاد جهانی به منطقه فراخواند ؟

"کنی چی اوهمای"

فصل سوم : بانک جهانی و شهر - منطقه های جهانی : کمک به فقرا

"جیمز ولفنسون"

فصل چهارم : کبک در عصر شهر - منطقه های جهانی

"لوسین بوچارد"

بخش سوم : آیا شهر - منطقه جهانی یک پدیده جغرافیایی جدید است؟

فصل پنجم : شهر - منطقه های جهانی در قرن بیست و یکم

"سر پیتر هال"

بخش چهارم : شهر - منطقه های جهانی در آفریقا ، آسیا و آمریکای لاتین : چالشهای سیاسی و اقتصادی

فصل ششم : نقش اقتصادی و تناقضهای فضایی شهر - منطقه های جهانی :

مفاهیم عملکردی ، شناختی و تکاملی

"ساسکیاساسن"

فهرست مطالب

عنوان	شماره صفحه
-------	------------

فصل هفتم : حکومت محلی و تنوع اجتماعی در دنیای در حال توسعه : ۱۰۱

چالشهای جدید برای شهر - منطقه های در حال جهانی شدن

"روبرتو کامانی"

فصل هشتم : نوآوری و ریسک پذیری : نحوه اداره شهرها در آمریکای لاتین ۱۲۲

"نیم کمبل"

فصل نهم : رقابت بین شهری و مسأله بهبود اقتصادی : جهانی شدن و بحران در آسیا ۱۴۴

"مایکل داگلاس"

فصل دهم : تغییر موقعیت شهر - منطقه ها : کره پس از بحران ۱۶۶

"ون بای کیم"

بخش پنجم : پرسش هایی در خصوص شهروندی ۱۸۳

فصل یازدهم : شهروندی و جهانی شدن ۱۸۵

"جیمز هولستون"

فصل دوازدهم : راههای متضاد استانبول به سوی شهروندی : ۲۰۷

اسلامی سازی و جهانی شدن

"انجین ایسین"

بخش ششم : نظم جمعی جدید شهر - منطقه های جهانی ۲۲۰

فصل سیزدهم : حکمرانی بر شهرها و مناطق : ۲۲۱

تجدید ساختار کشوری در عصر جهانی

"مایکل کیتینگ"

بخش هفتم : پی گفتار : موضوعات زیست محیطی ۲۳۸

فصل چهاردهم : پایداری زیست محیطی و ارائه خدمات در شهر - منطقه های در حال توسعه جهانی

"تئودور پانیوتو"

به نام خدا

سخن ناشر

توسعه و گسترش فناوری های جدید، به ویژه فناوری های ارتباطاتی و اطلاعاتی، ساختار اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و حتی فرهنگی بسیاری از شهرهای جهان را تحت تأثیر قرار داده است. این تأثیر به دلیل فراهم آوردن امکان ارتباط سریع شهرهای کشورهای مختلف جهان و تعامل شهرها و مناطق جهانی با یکدیگر، عملکرد بسیاری از آنها را از سطح پیشین فراتر برده و تا سطح جهانی ارتقاء بخشیده است. ارائه چنین تغییر عملکردی برای شهرها و منطقه های موجود در کشور های توسعه یافته و در حال توسعه، متفاوت است. این تأثیر و تعامل (صرف نظر از مطلوب یا نامطلوب بودن آن)، در بعد گالبدی و فضایی شهرها و مناطق نیز تبلور یافته و منجر به ظهور شهر - منطقه های جهانی گردیده است. در بعد شهرسازی مهم ترین دغدغه این است که شهرها و مناطق تحت نفوذ فرآیند جهانی شدن (که اقتصاد بدون مرز و تنوع فرهنگی در آنها به وجود می آید) فضاهایی عام، بی هویت و بدون تعلق به فرهنگ خاص خود را در قلمروهای ملی یا سیاسی شان به نمایش بگذارند. از این رو آنچه در این تغییر و تحول مهم است "محلی ماندن در فرآیند جهانی شدن" است.

کتاب حاضر منتخبی از سلسله مقالات ارائه شده در کنفرانس شهر - منطقه های جهانی (لس آنجلس، ۱۹۹۹) است. علاوه بر آنکه گردآوری این مجموعه مقالات به صورت منسجم امری در خور توجه است، کتاب حاضر به دلایل دیگری نیز منحصر به فرد است که چهار دلیل عمده آن را می توان به شرح زیر بر شمرد:

- ارائه مقالات از سوی دانشمندان و صاحب نظران رشته های مختلفی از اقصای نقاط جهان که هر یک به نوعی در مورد شهر - منطقه های جهانی به تحقیق پرداخته اند. نکته مهم آن که هر یک از این افراد بحثهای مربوط به جهانی شدن و شهر - منطقه های جهانی را از زوایای مختلف اعم از اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و ... مورد توجه قرار داده اند و در مورد آن به بحث پرداخته اند. از این رو ارائه نتایج مختلف از زوایای گوناگون در این مقوله، در خور توجه است.
- پرداختن به مبانی نظری و عملی موضوعات گوناگون در مورد شهر - منطقه های جهانی به طور همزمان و اشاره به نمونه های موردی از شهر - منطقه های کشورهای در حال توسعه و توسعه یافته که به جایگاه کلان شهر تهران نیز در چند مقاله اشاره گردیده است.

● توجه به مسأله رقابت جهانی، نحوه حاکمیت شهر - منطقه ها، بحثهای شهروندی، مشارکت و چالشهای مربوط به آنها که با توجه به طرح گسترده بحثهای جامعه مدنی، مشارکت، خصوصی سازی و رقابت جهانی (به ویژه در سالهای اخیر) در ایران، توجه به تجارب جهانی در این خصوص می تواند از اهمیت شایانی برخوردار باشد. توجه به اسلام و نقش و جایگاه آن در فرآیند جهانی شدن و راهکارهایی که اصول و ویژگیهای این دین برای مقابله با نقاط ضعف و تشدید نقاط قوت جهانی شدن ارائه می نماید.

ترجمه ارزشمند این کتاب توسط خانم مهندس پانته آ لطفی کاظمی، کارشناس ارشد برنامه ریزی شهری و زیر نظر جناب آقای دکتر فرشاد نوریان عضو هیأت علمی دانشگاه تهران انجام پذیرفته است. از خوانندگان عزیز تقاضا میشود نظرات تکمیلی، اصلاحی و یا انتقادی خود را با ما در میان بگذارند. قبلاً از این بابت سپاسگزاری میگردد.

شرکت پردازش و برنامه ریزی شهری (وابسته به شهرداری تهران)
بهار ۸۴

جهانی شدن در زندگی روزمره ما تاثیری روزافزون دارد و موضوعی است که بحث در خصوص آن به سرعت در حال افزایش است. با وضوح کمی در گفتمان حاضر، اما قطعاً برخوردار از اهمیت عملی مساوی، این امر منطقه گرایی نوینی است که شکل یافتن آن مشهود است و ریشه در سلسله ای از مراکز متراکم نیروی انسانی و زندگی جمعی دارد که در سراسر جهان پراکنده اند. منطقه گرایی نوین با نگاه به جهان به عنوان مکانی بی مرز از جریاناتی که گاه در بحث مسیر آینده توسعه بین المللی پیش کشیده می شوند، در تضاد قرار می گیرد. منطقه گرایی آنتی تز جهانی شدن نیست، با این وجود همتای آن درجهانی است که جغرافیا هنوز از آن برچیده نشده است (و نمی تواند برچیده شود). این مراکز آرایشهای اجتماعی زیرملی متمایزی را تشکیل می دهند که خصلت محلی و پویاییهای آن به علت تأثیرات جهانی شدن دستخوش دگرگونیهای اساسی گردیده است. بسیاری از آنها کانونهای تجارب نوینی در تجدید سازمان و بسیج سیاسی محلی هستند، در حالی که گروههای اجتماعی مختلف درون آنها در تلاش برای کتار آمدن با فشارها و تنشهایی هستند که به عنوان نتیجه جهانی شدن به طور فزاینده ای در معرض آنها قرار گرفته اند. بسیاری از آنها همچنین، در حال به دست آوردن قدرت و هویت معین به عنوان عاملان اقتصادی و سیاسی در صحنه جهانی هستند. منطقه گرایی نوین آنگاه در وهله اول، با منطقه گرایی قدیمی، که در آن مناطق منفرد در هر قلمرو ملی بیشتر مستعد فرمانبرداری از فرامین دولت مرکزی بودند، تفاوت می کند. از این پس باید این آرایش های اجتماعی منطقه ای را شهر - منطقه های جهانی نامید.

یک راه اولیه، اما در واقع نامناسب برای تشخیص نظام در حال شکل گیری شهر - منطقه های جهانی آن است که آن را بسادگی درون نواحی مادر شهری بزرگ در شبکه جهانی (همانطور که در شکل الف نشان داده شده است) درک نماییم. چنین نمایشی برداشتی کلی از انواع پدیده هایی را که مورد توجه کتاب حاضرند ارائه می دهد؛ اگر چه تمام نواحی مادر شهری نشان داده شده به طور یکسان درگیر فرآیند جهانی شدن نشده اند، و مهمتر اینکه تمامی شهر - منطقه های جهانی نمی توانند همسنگ نواحی مادر شهری بزرگ موجود پنداشته شوند. باتوجه به آنچه ذکر گردید و با نظر به گستره ای که می توان $\frac{2}{3}$ شهر - منطقه های جهانی را به این طریق تشریح کرد، شکل الف نشان می دهد که آنها در دنیای امروز مسلماً از اهمیت زیادی برخوردارند. این شکل همچنین نشان می دهد که $\frac{2}{3}$ شهر - منطقه های جهانی بزرگ، هم در

کشورهای پیشرفته اقتصادی و هم در کشورهای در حال توسعه، بوجود می آیند. علاوه بر آن و برخلاف بسیاری از پیش بینی‌های اخیر، شهرهای بزرگ در سراسر جهان به رشد خود ادامه می‌دهند. در سال ۱۹۵۰، ۸۳ شهر در دنیا با جمعیتی بیش از یک میلیون نفر وجود داشت ($\frac{2}{3}$ آنها در کشورهای پیشرفته اقتصادی قرار داشتند)؛ در سال ۱۹۷۰ تعداد این شهرها به ۱۶۵ رسید و در سال ۱۹۹۰، ۲۷۲ شهر بودند ($\frac{2}{3}$ آنها اکنون در کشورهای در حال توسعه اقتصادی قرار دارند). ارزیابی سازمان ملل از تحولات جمعیتی آینده در ۳۰ ناحیه مادرشهری بزرگ دنیا (جدول الف) نشان می‌دهد که می‌توان انتظار ادامه چنین رشدی را حداقل تا چند دهه آینده داشت.

جدول (الف) : بزرگترین نواحی شهری سی گانه دنیا بترتیب جمعیت تخمینی تا ۲۰۰۰ نفر

(جمعیت به میلیون نفر)

ناحیه شهری	۱۹۵۰	۱۹۷۰	۱۹۹۰	۲۰۰۰	۲۰۱۵
۱ ژاپن ، توکیو	۶/۹	۱۶/۵	۲۵/۰	۲۷/۹	۲۸/۷
۲ بمبئی ، هند	۲/۹	۵/۸	۱۲/۲	۱۸/۱	۲۷/۴
۳ سانوپائولو ، برزیل	۲/۴	۸/۱	۱۴/۸	۱۷/۸	۲۰/۸
۴ شانگهای ، چین	۵/۳	۱۱/۲	۱۳/۵	۱۷/۲	۲۳/۴
۵ نیویورک ، ایالات متحده آمریکا	۱۲/۳	۱۶/۲	۱۶/۱	۱۶/۶	۱۷/۶
۶ نیومکزیکو ، مکزیک	۳/۱	۹/۱	۱۵/۱	۱۶/۴	۱۸/۸
۷ بیجینگ ، چین	۳/۹	۸/۱	۱۰/۹	۱۴/۲	۱۹/۴
۸ جاکارتا ، اندونزی	*	۳/۹	۹/۳	۱۴/۱	۲۱/۲
۹ لاگوس ، نیجریه	*	*	۷/۷	۱۳/۵	۲۴/۴
۱۰ لس آنجلس ، ایالات متحده آمریکا	۴/۰	۸/۴	۱۱/۵	۱۳/۱	۱۴/۳
۱۱ کلکته ، هند	۴/۴	۶/۹	۱۰/۷	۱۲/۷	۱۷/۶
۱۲ تیان جین ، چین	۲/۴	۵/۲	۹/۳	۱۲/۴	۱۷/۰
۱۳ سئول ، کره شمالی	*	۵/۳	۱۰/۶	۱۲/۳	۱۳/۱
۱۴ کراچی ، پاکستان	*	*	۸/۰	۱۲/۱	۲۰/۶
۱۵ دهلی ، هند	*	۳/۵	۸/۲	۱۱/۷	۱۷/۶
۱۶ بوینس آیرس ، آرژانتین	۵/۰	۸/۴	۱۰/۶	۱۱/۴	۱۲/۴
۱۷ مانیل ، فیلیپین	*	۳/۵	۸/۰	۱۰/۸	۱۴/۷
۱۸ قاهره ، مصر	۲/۴	۵/۳	۸/۶	۱۰/۷	۱۴/۵
۱۹ لوزاکا ، ژاپن	۴/۱	۹/۴	۱۰/۵	۱۰/۶	۱۰/۶
۲۰ ریودوژانیرو ، برزیل	۲/۹	۷/۰	۹/۵	۱۰/۲	۱۱/۶
۲۱ داکا ، بنگلادش	*	*	۵/۹	۱۰/۲	۱۹/۰
۲۲ پاریس ، فرانسه	۵/۴	۸/۵	۹/۳	۹/۶	۹/۶

۲۳	استانبول ، ترکیه	*	*	۶/۵	۹/۳	۱۲/۳
۲۴	مسکو ، شوروی	۵/۴	۷/۱	۹/۰	۹/۳	*
۲۵	لیما ، پرو	*	*	۶/۵	۸/۴	۱۰/۵
۲۶	تهران ، ایران	*	*	۶/۴	۷/۳	۱۰/۲
۲۷	لندن ، انگلستان	۸/۷	۸/۶	۷/۳	۷/۳	*
۲۸	بانکوک ، تایلند	*	*	۵/۹	۷/۳	۱۰/۶
۲۹	شیکاگو ، ایالات متحده امریکا	۴/۹	۶/۷	۶/۸	۷/۰	*
۳۰	حیدرآباد ، هند	*	*	*	۶/۷	۱۰/۷

*: آمار موجود نیست

مأخذ: سازمان ملل (۱۹۹۵)

اگر شهر - منطقه های جهانی شباهت چشمگیری به نواحی مادر شهری داشته باشند - چنان که معمولاً بیان می شود - آنچه مشخصه آنهاست و شکل (الف) و جدول (الف) از ثبت آن کاملاً عاجزند، این است که شکل و آرایش اساسی آنها بشدت تحت تأثیر فرایندهای ادغام کشوری و سیاسی در مقیاس محلی قرار دارد. این فرایندها تنها در سالهای اخیر شروع به عمل نظام یافته نموده اند و استمرار ندارند. هرچاکه این فرایندها مشهود باشند، مستلزم نوعی تلاش برای ایجاد پایه‌ای جهت عمل و هویت جمعی هستند - به ویژه در شرایطی که واحدهای کشوری همسایه از درجاتی از وابستگی متقابل عملکردی برخوردار باشند (اما تاکنون به لحاظ اداری یا سیاسی جدا باقی مانده‌اند). هدف اصلی در چنین شرایطی تقریباً همواره ایجاد رقابت سیاسی منطقه‌ای و گرد هم آوردن واحدهای کشوری پراکنده - به طور رسمی یا غیر رسمی - به دنبال کمک و منفعت دوجانبه در قالب چالشهای روبه افزایشی است که اکنون جهانی شدن در سطح محلی به وجود می آورد.

به احتمال قوی توسعه شهر - منطقه در جایی رایج تراست که حداقل برخی از این واحدهای کشوری قویاً شهری شده باشند و تمایل اندکی به قطبی شدن فضایی درون هر واحد وجود داشته باشد. بدین ترتیب یک فرم تکراری ویژه توسط شکل اصلی ناحیه مادرشهری مرکزی نشان داده می شود که دارای حوزه نفوذ گسترده‌ای از متغیرهاست و کشورهای فرعی کمتر توسعه یافته را در بر می گیرد. شکل معمول دیگر، از طریق تداخل فضایی یا نواحی شهری

شبیه به هم (همگرا) - مانند مجموعه های شهری و حوزه نفوذی در برگزیده آن - نشان داده می شود. با وجود این ترکیب دیگری از مکانهای مشخص از لحاظ جغرافیایی اما مجاور به لحاظ مراکز شهری وجود دارند که با یکدیگر جهت برداشت منافع حاصل از همکاری متقابل - مانند گروه بندیهایی جدید یا شبکه های همیاری شهرهای متوسط که در مناطق اروپای جدید در حال شکل گیری هستند - کار می کنند. برخی از شهر - منطقه ها ممکن است حتی گاهی اوقات فراتر از مرزهای ملی معمول بروند، مانند نمونه های مالمو در کپنهاگ، تی جو آنا در سن دیه گو یا جوهور باتام در سنگاپور. در دوایر اداری اتحادیه اروپایی، از شکل جغرافیایی اخیر موجودیتهای شهر - منطقه ای با اصطلاح انقلاب فرا ملی یاد می شود. در سراسر جهان، چنین موجودیتهایی در حال تبدیل شدن به نقاط کانونی هستند و برنر^(۱) (۱۹۹۸) آن را یک سرمایه داری جدید جهانی قلمداد کرده است. آنها به عنوان سکوهایی کشور برای اقتصاد پسا فور دیست عمل می کنند که راهنمای اصلی توسعه سرمایه داری معاصر و از ایستگاههای بین راهی مهم برای عملیات شرکتهای چند ملیتی است. مهمتر از همه اینکه آنها مراکز مهمی برای بخشهای تولیدی - صنعتی انعطاف پذیرند که نمونه های آن فناوری پیشرفته یا تولیدات صنعتی جدید و بخشهای خدماتی است. همانطور که فصل اول کتاب حاضر تا حدی به توضیح آن می پردازد، این بخشها چون از تأثیرات رو به رشد تولیداتی و نوآوری متراکم و چند بعدی محیطهای شهری رشد و نمو یافته اند، شباهت خاص مکانی به شهر - منطقه های جهانی دارند.

علاوه بر آن، ساختار جغرافیایی چنین شبکه هایی بیشتر و بیشتر به نادیده گرفتن مرزهای دقیق سیاسی متمایل است و در نتیجه از نظارت بخش دولت ملی رها می گردد. در چنین شرایطی - که ذکر آن در فصول بعدی کتاب تکرار می گردد - شهر - منطقه ها به عنوان موتور اصلی اقتصاد جهانی عمل می کنند (Scott, 1996). موضوعی که پیامد این تصور مهم است آن است که جهانی شدن و توسعه شهر - منطقه دو روی یک واقعیت یکپارچه هستند. چنین تصویری دوباره بدین نکته می انجامد که امروزه شهر - منطقه های جهانی با فشارهای زیاد و ناشناخته های روبرو هستند و بنابراین شدیداً ترغیب می شوند که از راه آزمون و خطا، الگوهای مناسب پاسخ سیاسی را بیابند. علاوه بر این و با توجه به افزایش ناگهانی بازارهای جهانی، شهر - منطقه ها انگیزه هایی قوی برای رویارویی با جنبه هایی از نظم جمعی منطقه ای دارند که به ثبات یا تقویت منافع اقتصاد رقابتی آنها کمک می کند. این فشارها به ویژه در کشورهای در حال توسعه جدی هستند - خصوصاً در دورانی که خط مشی های جایگزینی وارداتی ملی، در مقابل

رهیافتهای صادراتی در نظر گرفته شده برای توسعه اقتصاد ملی در حال عقب نشینی است. در بعضی کشورها چنین رهیفتهایی با عدم علاقه آشکاری برای خط مشی های معکوس قطبی شدن که در دوره های قبل رایج بود، دست به دست گشته اند. در هر صورت، تولیدکنندگان متمایل به صادرات در کشورهای در حال توسعه، تمایل فراوانی به جمع شدن در شهرهای بزرگ دارند - و از این رو بار سنگینی بر آنها تحمیل می کنند. اینها پایه هایی هستند که به وسیله آنها موقعیتهای مناسب پرورش دادن بازارهای جهانی اغلب موفقیت آمیز است، زیرا در اینجاست که زیرساختها، مهارتها و خدمات کمکی - که برای ثابت نگهداشتن تولیدات در سطح استانداردهای جهانی بدانها نیاز است - متمرکزند. از این رو و به رغم یک فرآیند مکمل توسعه چند ملیتی کارخانجات در نواحی حوزه نفوذ کشورهای در حال توسعه، تعداد کمی از شهر - منطقه های بزرگ، تمایل به ایفا کردن نقش کانالهای ضروری و پراهمیت را دارند که این کشورها از طریق آنها با اقتصاد جهانی ارتباط برقرار می نمایند.

همچنین از جنبه اقتصادی، شهر - منطقه ها در تمامی نقاط جهان در حال تجربه اختلالات داخلی شدید ناشی از جهانی شدن - به طور مستقیم و غیرمستقیم - هستند و چنین امری در کشورهای در حال توسعه اقتصادی جدی تر است. شهرها به طور مسلم، همواره مراکز تمرکز مشکلات اجتماعی بوده اند که بسیاری از آنها مربوط به پدیده فراگیر پراکنش و ناهمگنی اجتماعی است (که همانگونه که انتظار می رود در مراکز پرجمعیت تر به وقوع می پیوندد). در نظم جدید جهانی، این مشکلات خود را اغلب به شکل اختلالات شدید نشان می دهند. در وهله اول، امروزه شهر - منطقه های بزرگ جهانی به وسیله سطوح نامعمول بالایی از نابرابری درآمدی شناخته می شوند. اعضای طبقات بالاتر جامعه شهری (مدیران، متخصصان، تکنسین ها و غیره) در سالهای اخیر با افزایش چشمگیر درآمدهایشان - به عنوان بخشی از نتیجه گسترش فرصتهای اقتصادی طبقه بالای جامعه (که توسط جهانی شدن به وجود آمده است) - روبرو بوده اند. برخلاف آن، اعضای طبقات پایین تر اغلب با رکود (در چرخه های صعودی اقتصادی) و یا درآمدهای کمتر افزایش یافته روبرو بوده اند. صرف نظر از برخی جایجاییهای رو به ازدیاد افراد که در خارج از این طبقات پایین تر کار خود را شروع می نمایند، وضعیت وخیم رکود دستمزدهای سطوح پایین در جامعه شهری معاصر، به واسطه وجود بیگار خانه ها و فعالیتهای خدماتی با دستمزد پایین در اکثر شهر - منطقه های اصلی جهانی، که تقاضاهای سیری ناپذیر آنها برای نیروی کار ارزان همواره هجوم جدید مهاجران را تحریک می نماید، ادامه یافته است. در وهله دوم مهاجرت در مقیاس گسترده، شهر - منطقه ها را تبدیل

به گرداب بی سابقه ای از تنوع فرهنگی، قومی و نژادی نموده است. چنین ویژگی‌ای که خود یک توسعه مثبت بالقوه است، منجر به ایجاد مشکلات و گرفتاریهای عمیق می‌گردد که فقدان آرایشهای سیاسی، سازمانی و اقتصادی جهانی مؤثر برای یکپارچگی تازه واردین به جامعه شهری را، به جز برای خدماتی که دارای دستمزد پایین و نیروی کار معمولی هستند، به همراه دارد. در شرایط ناپایداریهای دستمزدی که در حال حاضر در شهر - منطقه های جهانی فراوان است، نتیجه همانا وخامت فضای کلی تنشهای اجتماعی است.

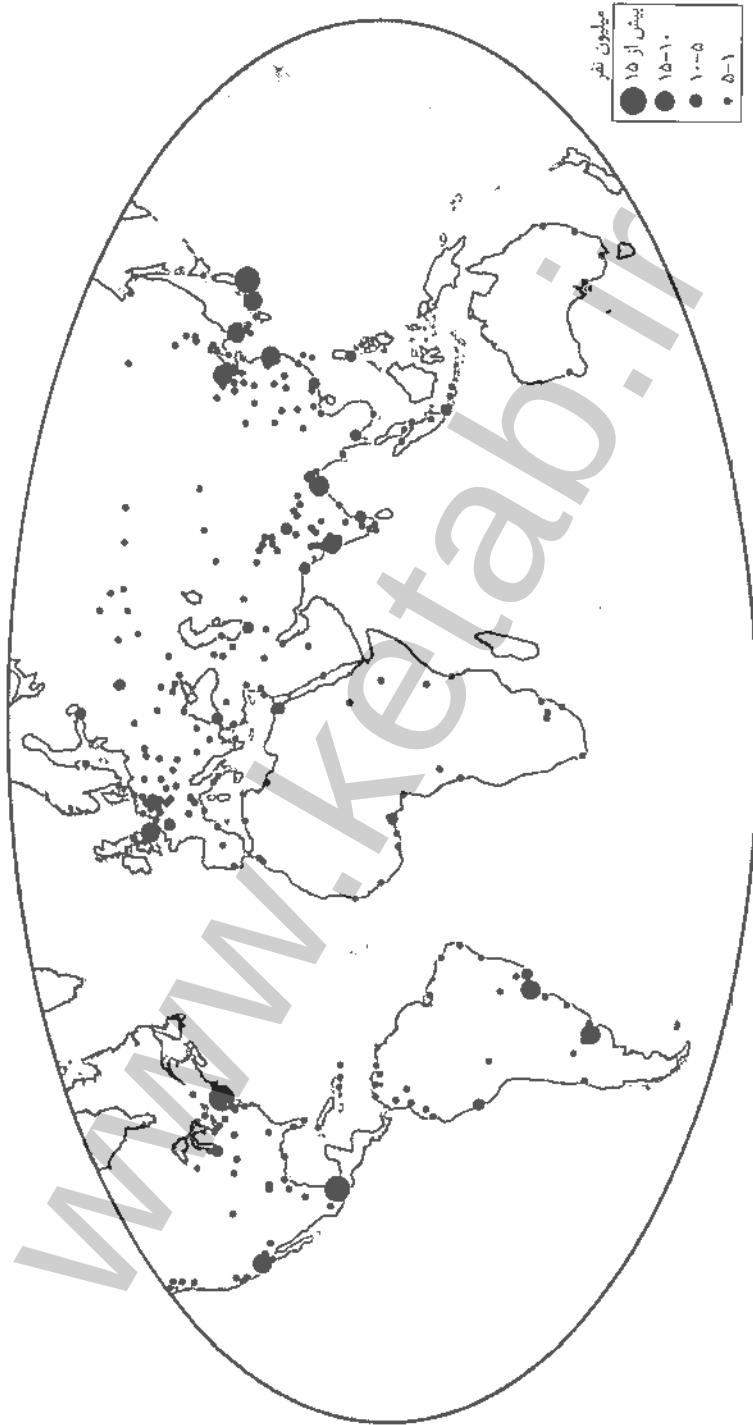
علاوه بر موضوعات اقتصاد سیاسی که بدانها اشاره شد، شهر - منطقه های جهانی اخیراً با شرایط اجتماعی وخیمی که با توسعه، رشد و درگیری بیشتر آنها با سایر بخشهای جهان در درونشان ایجاد می‌شود، روبرو شده اند. هر نوع تلاشی برای مدیریت این شرایط با موانع سرسختی روبرو می‌گردد. صرف نظر از اینکه هر برنامه اصلاحی تا چه اندازه خیرخواهانه است، اگر تنها از دستورات بالا به پایین تشکیل گردد، احتمال موفقیت نخواهد داشت و دستورات از پایین به بالا برای سازماندهی مجدد منافع عمومی و برای ایجاد رضایت و یکپارچگی مجدد اجتماعی تمامی اعضای جامعه شهری نیز به همان اندازه اهمیت دارد. عمل مؤثر، خواه از بالا یا پایین، البته باید در سطح ملی مشترک باشد (یک جنبه مهم آن مربوط به فعالیتهای توزیع مجدد درآمد دولتهای مرکزی است)، و از این رو می‌توان نسبت به احتمال یافتن راه‌حلهای مشخص - صرفاً در سطح محلی - شک داشت. با وجود این سطح محلی می‌تواند صحنه مهم تجدید سازمان اجتماعی - به سهم خود - و در عین حال مجرای برای تعدیل سیاستهای ملی مختلف باشد.

در سایه چنین امری است که می‌توان به درک انواع جدید و بیشمار حرکت‌های اجتماعی و سازماندهی‌های شهری که در شهر - منطقه‌های بزرگ به عنوان پاسخهای خودجوش به مشکلات محرومیت اجتماعی و کنار گذاشته شدن حاشیه نشینی پدیدآمده‌اند، نائل گردید. سطح محلی نیز دارای تمرکز تازه‌ای برای استفاده از کاربستهای ریشه‌ای تر مشارکت، دموکراتیک شده است. از آنجا که چرخه‌های همواره گسترده جامعه شهری، نیازمند ندایی بلندتر در زمینه تصمیم سازی عمومی است، بسیاری از این نیازها حتی تا حد تصور کردن امکان گسترش حقوق و وظایف شهروندی به مهاجرین و سایر گروههای حاشیهای اجتماع پیش می‌روند. خود ماهیت شهروندی در حال حاضر، توأمان مورد مذاقه قرار گرفته است و در بعضی نقاط دنیا (آمستردام اولین نمونه آن است)، تلاشهای عملی در راه است تا حق رأی را نه

فقط برای تابعین دولت مرکزی، بلکه برای کسانی که، ملیت آنها هر چه که باشد، متعهد زندگی به مدتی طولانی در جامعه محلی بوده اند، به رسمیت بشناسد.

امروزه به عقیده بسیاری از مفسران، جهانی شدن به عنوان یک پدیده اقتصادی، مترادف با نئولیبرالیسم، به عنوان یک ایدئولوژی سیاسی است که هر دوی آنها اغلب به عنوان عوامل مؤثر جدانشدنی در سرمایه داری نوین قلمداد می شوند. اما جهانی شدن و نئولیبرالیسم، صرف نظر از پیوستگی تاریخی فعلی شان، یک امر واحد نیستند. اگر براهین مکرر کتاب حاضر از اعتبار برخوردار باشند، نئولیبرالیسم به عنوان یک همبسته سیاسی تحولات اقتصادی رایج، به سرعت به سمت فرسودگی پیش می رود، مگر آنکه به این واقعیت ایمان بیاوریم که بازارهایی که بدانها اعتماد دارد بر پایه چارچوبهای سازمانی، قانونی و سیاسی ای قرار دارند که برای نظارت بازارهای اضافی دائمی تلاش می کنند. بدین ترتیب هیچ گونه بازار جهانی جز انواع خاص تاریخی از بازارها نمی تواند وجود داشته باشد. در میان گزینه های عملی نئولیبرالیسم، شکلی از سامانه سوسیال دموکراتیک وجود دارد که احتمال انتخاب این گزینه بیشتر است، نه به خاطر آنکه به عنوان ابزار اقتصادی حکومت در هر سطحی، از جهانی تا محلی، قابل اجراست، بلکه به دلیل آنکه به لحاظ اجتماعی عادلانه تر است و بنابراین در بلندمدت به لحاظ سیاسی مشروع تر خواهد بود. همانطور که در فصل اول بحث شده است، آنچه سوسیال دموکراسی ارائه می کند، یک تعهد روشن برای ایجاد آرایشهای سازمانی است که برای موفقیت بلند مدت در اقتصاد پسا فوردیست مدرن همراه با ملاحظه عملی برای کاهش بی عدالتهای زیادی که در غیاب حمایت اجتماعی مناسب وخیم تر می شوند، ضروری هستند - با تأکید بر این امر که بازارها، داراییهای در جستجوی بهره وری دارند که کاملاً مطلوب هستند و تمامی این موارد از اهمیت یکسانی برخوردارند.

شرایط آینده جهانی شدن هنوز برای بحث کاملاً باز است و جدلهای سیاسی که در دهه های آینده در مورد جهت های اصلی تغییر آن صورت خواهد گرفت، احتمالاً بسیار خواهد بود. این جدلها به طور حتم حول سؤال شهر - منطقه ها و نقش عمیق آنها به عنوان نقاطی خواهد بود که فرآیند های جهانی شدن در چشم انداز جغرافیایی و بعنوان نمایندگان فعال در شکل دهی خود جهانی شدن در آنها متبلور می شوند. فصول بعدی به چنین بحثهایی به صورت گسترده خواهد پرداخت. چنین امری با استفاده با تحلیل های نظری و توصیف های عملی به همراه مطالعات موشکافانه در مورد اختیارات مختلف سیاسی موجود، صورت می گیرد.

شکل (الف) : توزیع جهانی نواحی کلان شهری با جمعیت‌های بالاتر از یک میلیون نفر
 مأخذ : سازمان ملل ، ۱۹۹۵

نویسندگان این فصول به تفصیل به موضوعاتی نظیر عملکردهای اقتصاد داخلی و ارتباطات خارجی شهر - منطقه های جهانی، ساخت و پویایی اجتماعی آنها، مشکلات حکومتی که به وجود می آورند، ویژگیها و میزان بروز آنها در کشورهای در حال توسعه و چالشهای سیاسی متعددی که از ارتباط ویژه آنها با جهانی شدن برمی خیزد، می پردازند.

امید می رود که کتاب حاضر، پایه های بحثهای آگاهانه تر در مورد اختیارات سیاسی ضروری و پیچیده را، که مطمئناً شهر - منطقه های جهانی با آن روبرو خواهند بود، به طور کاملتر و دقیقتر برای دهه های آینده، پی ریزی نماید.

بخش اول

بحثهای آغازین

فصل اول به ارائه یک تصویر ذهنی کلی از سئوالات، مباحثات و تجربیات خاصی که از طریق تحقیق در مورد شهر - منطقه های جهانی به دست آمده است، می پردازد. این فصل طیفی گسترده از بسیاری موضوعات مربوط ، از پایه های اقتصادی شهر - منطقه های جهانی گرفته تا روابط سیاسی حاصله از آنها را شامل می شود و اگر تلاش برای اظهار نظرات معین درباره این موضوعات داشته باشد، بدون شک برای پاسخگویی به چنین مقوله ای که هنوز تحقیق در مورد آن ادامه دارد طراحی نشده است. فصل اول پس زمینه ای برای بحثها و اختلاف نظرهایی است که در سراسر کتاب به چشم می خورد.